

Vergaderjaar 2014–2015

33 199

Beleidsdoorlichting Veiligheid en Justitie

Nr. 6

LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 6 januari 2015

De vaste commissie voor Veiligheid en Justitie heeft een aantal vragen voorgelegd aan de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie over de brief van 7 juli 2014 inzake Beleidsdoorlichting slachtofferzorg (Kamerstuk 33 199, nr. 4).

De Staatssecretaris heeft deze vragen beantwoord bij brief van 5 januari 2015. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Jadnanansing

De griffier van de commissie,
Hessing-Puts

1

Is de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie (hierna: de Staatssecretaris) van plan de voor verbetering vatbare informatievoorziening door de politie en de rechtspraak verder te verbeteren? Zo ja, op welke wijze?

De afgelopen periode is de informatievoorziening aan slachtoffers door de politie op een aantal punten verbeterd. Zo worden aangevers van woninginbraak sinds 1 januari 2013 binnen twee weken persoonlijk geïnformeerd over de stand van zaken met betrekking tot hun aangifte. Sinds 1 januari 2014 doet de politie dit ook voor straatroof en overvallen. Ook is dit jaar gestart met de gefaseerde invoering van deze vorm van terugkoppelen van aangiftes bij geweldsdelicten.

Slachtoffers en nabestaanden van zeden- en levensdelicten worden persoonlijk door zeden- en familierechercheurs geïnformeerd over het verloop van de zaak. Overigens wordt door de politie ook in andere zaken waarin een opsporingsonderzoek plaatsvindt, vaak contact met slachtoffers onderhouden.

Bij lichte en middelzware delicten waarin de politie geen aanleiding heeft om een opsporingsonderzoek te starten, ontvangt het slachtoffer bij aangifte een brief of folder waarin staat dat geen vervolgacties worden ondernomen. Bij internetaangifte ontvangt het slachtoffer digitaal bericht als geen vervolgacties worden ondernomen.

Slachtoffers van andere delicten worden op dit moment door de politie op verschillende manieren geïnformeerd over de voortgang van de zaak. Ook de termijn waarbinnen wordt teruggekoppeld aan het slachtoffer verschilt per zaak.

De komende periode wordt een aantal maatregelen genomen om de informatievoorziening door de politie aan slachtoffers verder te verbeteren. Zo wordt in 2015 gestart met het automatiseren van de informatievoorziening, in de vorm van een «aangiftevolgservice». Met dit systeem kunnen slachtoffers op elk gewenst moment de staat van hun aangifte bekijken. Daarnaast worden diverse standaardbrieven van de politie verbeterd, waaronder de brief aan aangevers met de bevestiging van aangifte en diverse brieven waarmee aangevers worden geïnformeerd over de voortgang van de zaak.

Voor wat betreft de informatievoorziening ten aanzien van de rechtspraak betreft het met name de informatie over het verloop van het proces. In de slachtoffermonitor rapporteert 50% goede ervaringen hiermee, maar 36% geeft een lagere score. Hierin kan de voorzitter ter terechtzitting een rol spelen, maar ook het OM (onder meer de zaakscoördinatoren) en Slachtofferhulp Nederland hebben hierin een rol. Zij kunnen voorafgaand aan een zitting uitleg geven over wat slachtoffers ter zitting te wachten staat, wat de rollen zijn van de verschillende procespartijen en -deelnemers en wie in het proces wanneer aan het woord komt. Het OM werkt op dit moment aan een filmpje om deze informatievoorziening te ondersteunen en voor slachtoffers inzichtelijk te maken hoe een zitting doorgaans verloopt.

2

Zijn meer instrumenten en (juridische) maatregelen nodig om slachtoffers nog beter te beschermen? Zo ja, welke?

In mijn visiedocument «Recht doen aan slachtoffers»¹ heb ik als doel geformuleerd dat slachtoffers bescherming krijgen waar dat nodig is. De inspanningen zijn er op gericht om het slachtoffer binnen het strafproces te beschermen tegen secundaire victimisatie en te beschermen tegen herhaald slachtofferschap. Op basis van reeds uitgevoerd onderzoek naar

¹ Zie bijlage bij de beleidsbrief over het slachtofferbeleid (Kamerstuk 33 552, nr. 2).

secundaire victimisatie en herhaald slachtofferschap bekijk ik thans waar bestaande maatregelen aanscherping dan wel aanvulling behoeven.

3

Stelt de Staatssecretaris voor om het inzicht in de doelmatigheid van kosten die niet ten laste komen van begrotingsartikel 34.4 te verbeteren? Zo ja, op welke wijze?

Ten aanzien van de beleidsinstrumenten die niet worden gefinancierd uit artikel 34.4, zoals de diverse instrumenten die door de politie, het OM en de rechtspraak worden ingezet voor de uitvoering van het slachtofferbeleid, blijkt de doelmatigheid lastig vast te stellen. Dit hangt enerzijds samen met de voor die organisaties gehanteerde bekostigingssystematiek waarbinnen de uitvoering van het slachtofferbeleid geen apart gedefinieerd «product» is, anderzijds is het vaak ook niet als aparte verrichting te onderscheiden. Desalniettemin staat de positie van slachtoffers inmiddels wel stevig op de agenda bij de diverse ketenorganisaties die ressorteren onder mijn departement. Inzicht in hun inzet op slachtofferbeleid is dan ook te lezen in de specifieke jaarplannen.

4

Overweegt de regering een nieuw dan wel ander of aangepast wetsvoorstel affectieschade in te dienen nadat het wetsvoorstel tot aanpassing van het Burgerlijk Wetboek, het Wetboek van Strafvordering en de Wet schadefonds geweldsmisdrijven in verband met de vergoedbaarheid van schade als gevolg van het overlijden of ernstig en blijvend letsel van naasten (Kamerstuk 28 781) door de Eerste Kamer is verworpen? Zo ja, wanneer kan de Kamer dit wetsvoorstel tegemoet zien? In hoeverre worden de bezwaren van de Eerste Kamer bij de behandeling van genoemd wetsvoorstel in het nieuwe voorstel meegewogen?

Het voorontwerp tot aanpassing van het Burgerlijk Wetboek, het Wetboek van Strafvordering en het Wetboek van Strafrecht teneinde de vergoeding van schade door letsel en overlijden te verruimen, is in consultatie gegeven. Dit voorontwerp behelst onder meer een regeling voor affectieschade. In het voorontwerp zijn de bezwaren die tegen wetsvoorstel 28 781 zijn geuit vanzelfsprekend meegewogen. Ook is het voorontwerp verruimd ten opzichte van wetsvoorstel 28 781. Er wordt een regeling voorgesteld voor een ruimere vergoeding van de zorgschade van slachtoffers. Voorts voorziet het voorontwerp in een mogelijkheid dat naasten en nabestaanden zich als benadeelde partij in het strafproces voegen voor de vergoeding van affectieschade en voor de vergoeding van kosten die zij ten behoeve van het slachtoffer hebben gemaakt.

De consultatiefase liep eind september af. De ontvangen reacties worden thans beoordeeld. Ik verwacht het voorstel begin 2015 aan de Raad van State te zenden voor advies.

5

Krijgen slachtoffers (een vergoeding voor) juridische ondersteuning vanuit Nederland als zij slachtoffer zijn geworden in het buitenland? Zo ja, op welke manier? Zo nee, waarom niet?

Als Nederlandse burgers in het buitenland slachtoffer worden van een delict krijgen zij in de regel geen vergoeding voor juridische ondersteuning omdat voor deze ondersteuning als noodzakelijk criterium wordt gehanteerd dat het delict moet hebben plaatsgevonden in de Nederlandse rechtssfeer.

De Nederlandse rechtssfeer is als volgt afgebakend:

- Het Koninkrijk der Nederlanden in Europa (geografisch);

- Het Nederlands recht moet bij de zaak betrokken zijn (juridisch), waarbij het juridische geschil uit kan monden in een procedure zoals genoemd in artikel 1 van het Besluit vergoedingen rechtsbijstand (BVR).

Het Haagse regiokantoor van de Raad voor de Rechtsbijstand kan wel bemiddelen bij het indienen van een verzoek om toevoeging in een Europese lidstaat waar de zaak voor de rechter wordt gebracht.

6

Gaat het om een strafbeschikking bij de in het rapport genoemde schaderegeling bij niet-gerechtelijke afdoening van lichte feiten? Worden slachtoffers altijd geïnformeerd over hun rechten als een strafbeschikking wordt opgelegd en geaccepteerd? Als hiermee geen strafbeschikking wordt bedoeld, wat wordt hier dan wel mee bedoeld?

Waar in de beleidsdoorlichting wordt gesproken over een «niet-gerechtelijke afdoening van lichte feiten», wordt niet bedoeld op een strafbeschikking. Gedoeld wordt wel op de zogenaamde «boter-bij-de-vis»-afdoening in situaties waarbij met het vergoeden van de (eenvoudige) schade de zaak als afgedaan wordt beschouwd. De betrokkenen regelen dit onderling, de zaak gaat niet naar het OM. Het betreft hier uiteraard slechts de eenvoudige, lichte feiten.

7

Wat doet de regering met het verbeterpunt op de voor slachtoffers belangrijkste zaken, zoals het verder inzetten op opsporing, vervolging en berechting van de dader?

De monitor bevestigt het belang dat de samenleving en in het bijzonder slachtoffers hechten aan het goed presteren van de strafrechtketen, alsook het belang om die prestaties te verbeteren. De Minister van Veiligheid en Justitie heeft dit onderkend en van de versterking van de prestaties in de strafrechtketen tot één van zijn prioriteiten benoemd. Enkele doelstellingen in dit kader zijn om de belangen van het slachtoffer in de strafrechtketen een belangrijke plaats te geven, verdachten sneller recht te doen en daders effectiever te straffen. Op 2 juli² en 21 november³ jl. heeft de Minister een brief aan uw Kamer gestuurd met een voortgangsrapportage over de versterking van de prestaties in de strafrechtketen.

8

Wat zijn de verwachtingen als het gaat om de ontwikkeling van het budget voor slachtofferzorg?

De laatste jaren is het budget voor slachtofferzorg gestegen, waarbij stevig is geïnvesteerd in meer en betere dienstverlening voor slachtoffers. M.i. lijkt de slachtofferzorg daarmee op niveau te komen. Voorzien is dat het budget in de begroting tot 2017 nog licht zal stijgen en daarna stabiliseert.

9

Kan de ontwikkeling van online informatievoorziening en online dienstverlening uitgebreider worden toegelicht? Is dit slechts een aanvulling en dient niet als vervanging van persoonlijke hulp?

Het is niet de bedoeling dat de online dienstverlening in de plaats komt van persoonlijke hulp, het is bedoeld als aanvulling ter verbetering van de (toegankelijkheid van) de traditionele dienstverlening. De dienstverlening, waaronder de informatievoorziening, zal ingericht worden volgens het «click-call-face-principe». Het is aan het individuele slachtoffer om te bepalen welke manier van contact zijn of haar voorkeur heeft. Zo kan

² Kamerstuk 29 279, nr. 204.

³ Kamerstuk 29 279, nr. 215.

persoonlijke hulp langs digitale weg vorm krijgen, bijvoorbeeld via (al dan niet opeenvolgende) vormen van e-dienstverlening (click), via telefonisch contact (call) of in een persoonlijke ontmoeting (face). Daarnaast vragen slachtoffers om moderne informatievoorzieningen en die hen tijdig, op een begrijpelijke wijze, de juiste en volledige informatie verschaffen. Een slachtoffer wil de status van zijn zaak kunnen inzien op een tijdstip dat hem schikt. De bovengenoemde dienstverlening wordt daarom steeds verder aangevuld met een systeem dat het slachtoffer op elk tijdstip online de status van de eigen zaak kan inzien.

10

Kan worden toegelicht hoe en waar de ketenregistratie verbeterd zou kunnen worden? Wat wordt bedoeld met de ontwikkeling van ketenprestatie-indicatoren?

De kerntaken van de organisaties in de strafrecht- en executieketen zijn gericht op het opsporen, vervolgen en berechten van de verdachte, gevolgd door de executie van de opgelegde straffen of maatregelen. Van oorsprong zijn deze organisaties daarom ingericht op registratie van informatie gekoppeld aan deze processen rond verdachten en veroordeelden. Pas sinds inwerkingtreding van de wet Versterken Positie van Slachtoffers (VPS) van 2011 is daarnaast sprake van meer focus op de rechten van het slachtoffer. De registratiesystemen zijn nog niet aangepast op deze nieuwe situatie met een groter aantal wettelijk verankerde slachtofferrechten. Zo komt het begrip slachtoffer in de politiestructuren niet voor, het systeem kent andere «rollen» zoals benadeelde partij, getuige of aangever. Zoals gesteld in mijn beleidsreactie ontbreekt het nog aan gestandaardiseerde, eenduidige registratie van slachtoffergegevens in de keten. Dat vraagt om ketenbrede afspraken over definities, registratie en informatie-uitwisseling. Een volgende stap is dan de monitoring. Een middel daartoe is het vastleggen van Keten Prestatie Indicatoren (KPI's). KPI's leveren sturingsinformatie op een hoog abstractieniveau om te kunnen bepalen of de gestelde doelen van een keten worden behaald. KPI's richten zich op de kernprocessen van een keten en worden samengesteld uit «stapelbare» informatie van de verschillende schakels uit de keten. Samen met de ketenpartners wordt momenteel gewerkt aan het opstellen van die KPI's om op deze wijze zicht te krijgen op de te gebruiken definities, vormen van registratie en de bundeling van de registratiegegevens tot de verschillende KPI's.

11

Worden de doelstellingen van slachtofferzorg in artikel 34.4 of elders in de begroting duidelijker geformuleerd? Zo nee, waarom niet?

De doelstellingen in de VenJ-begroting worden geformuleerd op het niveau van de beleidsartikelen. De doelstelling van slachtofferzorg maakt deel uit van de doelstelling van beleidsartikel 34 en luidt: «... het versterken van de positie van slachtoffers.» Deze overkoepelende doelstelling is in het visiedocument «Recht doen aan slachtoffer» nader uitgewerkt in vijf hoofddoelen; in de begroting wordt naar dit visiedocument verwezen. De beleidsdoorlichting sluit aan bij deze onderverdeling in vijf hoofddoelen. In de begroting ligt de nadruk op wat in het betreffende begrotingsjaar gerealiseerd gaat worden.

12

Kan de Kamer worden geïnformeerd over mogelijke voorstellen of onderzoek om informatie over de subjectieve beleving van slachtoffers uit de Slachtoffermonitor aan te vullen met informatie over objectief meetbaar doelbereik?

Zoals ik in mijn beleidsreactie al aangaf, werken de ketenorganisaties samen aan de ontwikkeling van Keten Prestatie Indicatoren (zgn. KPI's) om

te komen tot objectief en kwantitatief meetbaar doelbereik. Op beperkte schaal zijn objectieve metingen nu al mogelijk, echter voor meeromvattende metingen is meer ICT ondersteuning onontbeerlijk. Aan dergelijke ICT-ondersteuning wordt in breder verband gewerkt. Zie ook het antwoord op vraag 10.

13

Kunnen de totaaloverzichten voor budget en uitgaven voor slachtofferzorg verder worden uitgesplitst zodat een betere beoordeling van de doelmatigheid mogelijk is? Zo nee, waarom niet?

Met de beschikbare informatie zijn de huidige overzichten met betrekking tot budget en uitgaven tot stand gekomen. Deze gegevens komen voort uit genoemde begrotingen, jaarverslagen en gevraagde verantwoordingsinformatie. Daarnaast is het bij gebrek aan registratie moeilijk te bepalen in welke mate slachtoffers ook gebruik hebben gemaakt van hun rechten. Met dit gegeven is het niet mogelijk de overzichten nog verder te specificeren.

14

Welke onderdelen uit de richtlijn 2012/29/EU van het Europees parlement en de Raad van 25 oktober 2012 tot vaststelling van minimumnormen voor de rechten, de ondersteuning en de bescherming van slachtoffers van strafbare feiten, en ter vervanging van Kaderbesluit 2001/220/JBZ (PEU, 14 november 2012, L 315) (hierna: de EU-richtlijn minimumnormen?) bieden nog ruimte voor Nederland om de bestaande regelingen verder te verbeteren?

Nederland voldoet reeds vrijwel volledig aan de verplichtingen die voortkomen uit de EU-richtlijn minimumnormen. Het enige onderwerp dat nieuw is voor Nederland is de expliciete individuele beoordeling van de kwetsbaarheid van slachtoffers. Doel van dit instrument is om te beoordelen of slachtoffers bijzonder kwetsbaar zijn voor herhaald slachtofferschap, secundaire victimisatie, intimidatie en vergelding. Daarnaast leidt een aantal onderwerpen tot uitbreiding van rechten, zoals de informatieverstrekking over de invrijheidstelling van verdachten en veroordeelden (voor alle delicten) en de regeling voor vertolking en vertaling. In het voorjaar van 2015 kunt u het implementatiewetsvoorstel van deze richtlijn tegemoet zien.

15

Kan al meer duidelijkheid worden verschaft over de financiering van de Centra Seksueel Geweld op langere termijn?

De activiteiten die de Centra Seksueel Geweld (CSG's) uitvoeren vallen gedeeltelijk in het verzekerd pakket van de zorgverzekeringwet voor zover het medische zorg betreft, gedeeltelijk behoren zij tot gemeentelijke verantwoordelijkheid voor zover het psychosociale ondersteuning betreft en gericht is op collectieve preventie. De justitiële keten zorgt voor de financiering van de inzet van politie en justitie. De multidisciplinaire aanpak van de CSG's is een verantwoordelijkheid van meerdere partners. De VNG heeft op 19 mei 2014 aan de Staatssecretaris van VWS laten weten dat zij het initiatief zal nemen om samen met die betrokken partners een landelijk dekkende infrastructuur voor multidisciplinaire aanpak tot stand te brengen.

16

Wordt een zaakcoördinator van het openbaar ministerie (OM), die namens het OM contact onderhoudt met slachtoffers van ernstige delicten of hun nabestaanden, ook specifiek geschoold ten behoeve van dit contact?

Het OM heeft geen specifieke opleiding voor zaakcoördinatoren. De bejegening van slachtoffers en nabestaanden is onderdeel van diverse opleidingsmodules van Stichting Studiecentrum Rechtspleging, die ook door zaakcoördinatoren gevolgd worden.

17

Is er reeds een standaard voegingsformulier waar iedereen die slachtoffers ondersteunt bij het voegen in het strafproces mee werkt? Zo nee, wanneer wordt dat verwacht?

Er is een bestaand door de Minister van Veiligheid en Justitie vastgesteld voegingsformulier, conform artikel 51b WvSv. Op dit moment werken de direct betrokken ketenpartners aan modernisering van het formulier, onder meer voor wat betreft lay out, begrijpelijkheid en invulbaarheid. Naar verwachting wordt begin 2015 het nieuwe schadeformulier door de Minister vastgesteld, zodat er vanaf 2015 mee gewerkt kan worden.

18

In hoeveel zaken waar wordt gevoegd, is de strafrechter van mening dat de civiele rechter de schadevergoeding moet afwikkelen? Is hier sprake van een terechte doorverwijzing? Zijn er problemen gesignaleerd bij de slachtoffers omdat zij van mening zijn dat de strafrechter de schadeafwikkeling niet goed heeft gedaan? Kunnen er nog verbeteringen worden aangebracht in de scholing van strafrechters, waardoor zij nog beter in staat zijn de schadevergoeding toe te kennen?

Recente cijfers met betrekking tot de vraag in hoeveel zaken waarin wordt gevoegd, de strafrechter doorverwijst naar de civiele rechter, zijn niet bekend. Dit wordt niet systematisch bijgehouden. De meest recente cijfers dateren van 2010 en blijken uit het onderzoek «Civiel schadeverhaal door slachtoffers van strafbare feiten»⁴. Uit dit onderzoek komt het beeld naar voren dat de vordering van de benadeelde partij in 2010 ongeveer even vaak volledig ontvankelijk werd verklaard als volledig niet-ontvankelijk. Een klein deel werd gedeeltelijk ontvankelijk verklaard. Het is niet bekend of de wetwijziging op grond van de Wet versterking van de positie van slachtoffers van 1 januari 2011, waarbij het criterium dat de vordering van eenvoudige aard moest zijn, vervangen is door het criterium dat de behandeling van de vordering naar het oordeel van de rechtbank geen onevenredige belasting voor het strafgeding mag opleveren, veel invloed heeft gehad op de mate waarin strafrechters de vordering hebben doorverwezen naar de civiele rechter.

In het onderzoek naar de ervaringen van slachtoffers van strafbare feiten met het verhalen van hun schade «Je hebt geluk als je van een pauw mag plukken»⁵ is geïnventariseerd welke knelpunten slachtoffers daarbij ervaren. Dat de rechter de schadeafwikkeling niet goed zou hebben gedaan, wordt daarbij niet als knelpunt genoemd.

Met betrekking tot uw vraag of er nog verbeteringen worden aangebracht in de toerusting van strafrechters, waardoor zij nog beter in staat zijn de schadevergoeding toe te kennen, kan ik u meedelen dat binnen de Rechtspraak in 2013 een uitvoerige handleiding⁶ door rechters voor rechters is opgesteld ten aanzien van de vraag hoe om te gaan met slachtoffers en – in het bijzonder – met schadeclaims van slachtoffers in het strafproces.

⁴ Schrama, W.M., & Geurts, T. (2012). *Civiel schadeverhaal door slachtoffers van strafbare feiten*. Den Haag: WODC.

⁵ Dongen, J.D.M. van, Hebly, M.R. & Lindenberg, S.D. (2013). *Je hebt geluk als je van een pauw mag plukken*. Den Haag: WODC.

⁶ Candido, J., Hoendervoogt, M., van Dam, P., & Gest, M. (2013). *Slachtoffer en de rechtspraak. Handleiding voor de strafrechtspraktijk*. Den Haag: Landelijk Overleg Vakinhoud Strafrecht (LOVS).

19

Is het inmiddels in heel Nederland mogelijk om aangifte onder nummer en op domicilie te doen?

Ja, zowel aangifte onder nummer als het bij de aangifte opgeven van een domicilieadres (bijvoorbeeld het adres van het politiebureau, het slachtofferloket of de advocaat) in plaats van de werkelijke woon- of verblijfplaats, is in het hele land mogelijk.

20

Zo nee, hoe komt het dat het niet mogelijk is overal aangifte op nummer of domicilie te doen en is de Staatssecretaris van plan maatregelen te nemen?

Zie antwoord op vraag 19.

21

Waar bestaat de kritiek van slachtoffers uit inzake informatievoorziening over hun zaak?

Uit de resultaten van de eerste afname van de monitor slachtofferondersteuning bleek onder meer dat slachtoffers slechte ervaringen rapporteren over het op de hoogte gehouden worden van de zaak door de politie en over de mogelijkheden die er zijn voor het verkrijgen van schadevergoeding. Ook oordeelden zij bijvoorbeeld negatiever over de mate waarin het OM hen informeert over de redenen van bepaalde beslissingen. Wat betreft de Rechtspraak oordeelt 36% negatief over de informatie over het verloop van het proces.

22

Is de Staatssecretaris van plan maatregelen te nemen ter verbetering van deze informatievoorziening?

Ter uitvoering van mijn beleidsvoornemens, zoals uiteengezet in mijn beleidsvisie, is in 2013 een ketenbreed traject «Recht doen aan slachtoffers» gestart. Een belangrijk onderdeel daarin is de verbetering van de informatievoorziening, die in verschillende maatregelen vorm krijgt. De gezamenlijke inzet is er onder meer op gericht de informatievoorziening te verbeteren door digitalisering van de informatievoorziening, met name in de vorm van een slachtofferportaal. Een eerste stap daartoe is door het OM gezet met het Slachtoffer Informatie Portaal voor hoger beroepszaken. Ook de andere ketenpartners zetten stappen om, in aansluiting op de ambities ten aanzien van digitalisering van de strafrechtsketen, de informatie voor slachtoffers verdergaand te digitaliseren. Voor het slachtoffer moet dit tot eenduidige informatievoorziening en een snelle en goede dienstverlening leiden. Daarnaast is de inzet gericht op begrijpelijkheid en tijdigheid van de informatie. Ook is de (informatie)positie van het slachtoffer inmiddels verankerd in de werkwijze van ZSM. Slachtofferhulp Nederland houdt het slachtoffer op de hoogte, bewaakt zijn rechten, inventariseert eventuele schade en adviseert de officier van justitie over een passende afdoening en schadevergoeding door de dader.

23

Is de Staatssecretaris van plan maatregelen te nemen om het verhalen van schade verder te vereenvoudigen voor slachtoffers? Zo ja welke?

Ik werk aan een wetsvoorstel om het verhalen van affectieschade en zorgkosten op de dader mogelijk te maken. Verder heb ik een drietal onderzoeken laten uitvoeren naar de knelpunten bij het verhalen van schade via de civiele rechter of de kantonrechter. Op basis hiervan laat ik bezien welke mogelijkheden er zijn om het slachtoffer verder te faciliteren in zijn schadeverhaal, zowel in het civiele als in het strafproces.

24

In hoeverre is er sprake van een Europees slachtofferbeleid in de zin dat slachtoffers in de EU allemaal dezelfde bescherming, zorg en ondersteuning krijgen ook als ze slachtoffer zijn in een ander land dan Nederland?

Met de Europese richtlijn minimumnormen is er een minimum aan rechten en zorg voor slachtoffers dat elke lidstaat moet bieden. De wijze waarop de lidstaten deze minimumnormen realiseren, is aan de lidstaten zelf en kent een zekere mate van vrijheid. Ik ben van mening dat de samenwerking tussen de lidstaten op het terrein van slachtofferbeleid nog sterk kan verbeteren. Het delen van kennis en best practices en het bevorderen van samenwerking in grensoverschrijdende zaken vindt nog niet gestructureerd plaats. Ik onderzoek daarom de mogelijkheden om onder Nederlands voorzitterschap van de EU, in de eerste helft van 2016, te komen tot een netwerk voor autoriteiten die verantwoordelijk zijn voor slachtofferbeleid met als doel de samenwerking op dit beleidsterrein te versterken.

25

Is er nog een verdere omslag in het denken van de ketenorganisaties nodig om succesvol slachtofferzorg te kunnen bieden, gelet op het feit dat uit de slachtoffermonitor blijkt dat 23% van de slachtoffers zich niet serieus genomen voelt? Hoe wordt deze cultuuromslag bevorderd?

Hoewel het om een minderheid van de bevroegde slachtoffers gaat, heb ik in mijn aanbiedingsbrief bij de slachtoffermonitor⁷ al aangegeven, dat dit signaal door de ketenorganisaties serieus genomen wordt. Voor alle ketenorganisaties geldt inmiddels dat er aandacht is voor slachtoffers in de interne opleidingen. Verder zet het OM in op face-to-face contacten met slachtoffers in lopende zaken en worden op arrondissementaal niveau gesprekken georganiseerd met groepen slachtoffers van afgeronde zaken. De rechtspraak heeft eind 2013 een uitvoerige handleiding uitgebracht waarin alle aspecten van een zorgvuldige bejegening van en recht doen aan slachtoffers aan bod komen.

26

Welke nieuwe instrumenten heeft de Staatssecretaris nog meer voor ogen, behalve de genoemde ten aanzien van de privacybescherming, het voorkomen van intimidatie, secundaire en herhaalde victimisatie en de implementatie van de EU-richtlijn minimumnormen?

Op dit moment werk ik met de ketenpartners aan de ontwikkeling van een beleidskader ten behoeve van de inzet van beschermingsmaatregelen voor slachtoffers. Ik verwacht met de invoering van de individuele beoordeling, als onderdeel van de implementatie van de EU-richtlijn minimumnormen voor slachtoffers, ook meer zicht te krijgen op de behoeften van slachtoffers aan bescherming en specifieke beschermingsmaatregelen. Mede op basis van de individuele beoordeling zal meer inzicht ontstaan in de noodzaak van ontwikkeling van nieuwe instrumenten en welke instrumenten voor welke kwetsbare groepen nodig zijn voor een betere bescherming.

27

Hoe kan het percentage van 45% ontevreden ondervraagden in de slachtoffermonitor worden verklaard ten aanzien van de aandacht en inzet die medewerkers van de politie tonen ten aanzien van herstel van veiligheid en de geleden schade, alsmede de inzet op opsporing en arrestatie van de dader?

⁷ Kamerstuk 33 552, nr. 7.

Uit de slachtoffermonitor blijkt niet wat de precieze reden is voor het overwegend negatieve oordeel van slachtoffers over de inzet van de politie ten aanzien van het herstel van de geleden schade. Zoals ik in mijn beleidsreactie op de monitor⁸ heb aangegeven, is wel duidelijk dat in algemene zin verbeteringen nodig zijn voor wat betreft het schadeverhaal. Een van die verbeteringen is de vereenvoudiging van schadeverhaal bij veelvoorkomende criminaliteit. De introductie van ZSM heeft geleid tot een andere werkwijze rond schaderegeling, waarbij Slachtofferhulp Nederland de schade inventariseert en het OM de schade vaststelt en meeneemt in de afdoening van de zaak.

De verbetering van de inzet van de politie op de opsporing en arrestatie van verdachten is een prioriteit van de Minister van Veiligheid en Justitie. De Minister zet in op de verbetering van het aangifteproces, door de afhandeling en kwaliteit van aangiften te vergroten en de uitstroom te verlagen. Daarnaast worden in het kader van de versterking van de prestaties van de strafrechtketen maatregelen genomen om de belangen van slachtoffers beter mee te wegen, verdachten sneller te berechten en daders effectiever te straffen.

28

Neemt het Informatiepunt Detentieverloop uitsluitend op schriftelijke wijze contact op met slachtoffers of vindt dit ook op andere wijze plaats?

Het uitgangspunt is dat het IDV met slachtoffers en nabestaanden schriftelijk contact opneemt, maar in voorkomende gevallen gebeurt dit telefonisch.

Wat betreft nabestaanden van levensdelicten heeft het OM onlangs besloten om hen voortaan eerst telefonisch te benaderen, alvorens een brief wordt verstuurd. Dit is het resultaat van gesprekken tussen het OM en lotgenotenorganisaties over kwaliteitsverbetering van de dienstverlening door het IDV. Ook is op verzoek van de lotgenotenorganisaties aandacht besteed aan de formulering van de brief aan nabestaanden en slachtoffers waarin informatie wordt gegeven over het einde van de detentie. In de brief wordt bijvoorbeeld uitleg gegeven over de voorwaarden die verbonden zijn aan de voorwaardelijke invrijheidstelling. Ook is de toon van de brief persoonlijker gemaakt.

29

Welke invloed heeft de waardering van de standaard terugmelding binnen 14 dagen bij High Impact Crimes door de politie op de waardering van slachtoffers met betrekking tot de aandacht en inzet die medewerkers van de politie tonen ten aanzien van herstel en veiligheid en de geleden schade, alsmede de inzet opsporing en arrestatie van de dader?

Uit een kwaliteitsmeting in 2013 onder 1089 aangevers van woningbraken blijkt dat terugkoppeling binnen 2 weken leidt tot meer vertrouwen in de politie⁹. Verder constateert de Inspectie VenJ in haar tweede onderzoek naar de vorming van de Nationale Politie¹⁰ dat de politiemedewerkers aangeven veel waardering te krijgen van de burgers aan wie de terugkoppeling wordt gegeven.

De precieze invloed van de terugmelding op de waardering van slachtoffers voor de inzet van de politie ten aanzien van schadeherstel, veiligheid, opsporing en arrestatie van de dader is momenteel niet te bepalen. Wel ontwikkelt de politie een dienstverleningsmonitor die

⁸ Kamerstuk 33 552, nr. 7.

⁹ Kamerstuk 29 628, nr. 404.

¹⁰ Kamerstuk 29 628, nr. 456.

structureel zal meten wat de waardering van burgers is van de dienstverlening van de politie. De eerste resultaten worden uiterlijk eind 2015 verwacht. Bovendien wordt volgend jaar een tweede meting van de slachtoffermonitor verricht, waarmee opnieuw in kaart wordt gebracht wat de ervaringen van slachtoffers zijn met de organisaties in de justieteketen. Een vergelijking van de uitkomst van de tweede meting met die van de eerste meting geeft mogelijk een beeld van de invloed van de verbetermaatregelen van de afgelopen jaren op de waardering door slachtoffers.

30

Wat staat er in de handreiking die de rechtspraak aan de rechters heeft doen toekomen over de omgang met slachtoffers en benadeelde partijen?

De rechtspraak heeft eind 2013 een uitvoerige handleiding uitgebracht waarin alle aspecten van een zorgvuldige bejegening van en recht doen aan slachtoffers aan bod komen. Hierin is onder meer aandacht voor de algemene voorschriften met betrekking tot het slachtoffer, een correcte bejegening, het recht op informatie, kennisneming van processtukken en toevoeging daarvan, het recht op bijstand en vertegenwoordiging, het spreekrecht en de schriftelijke slachtofferverklaring. Daarnaast wordt uitgebreid ingegaan op het verkrijgen van schadevergoeding, de voeging, de mogelijkheid van mediation, de schadevergoedingsmaatregel en de mogelijkheid tot het stellen van bijzondere voorwaarden ten aanzien van de schade en betreffende het gedrag van de veroordeelde. Het document is openbaar en te downloaden via: <http://www.rechtspraak.nl/>. Zie ook het antwoord op vraag 18.

31

Is de Staatssecretaris van plan maatregelen te nemen om gestandaardiseerde, eenduidige registratie van gegevens te realiseren? Zo ja, welke?

Zie het antwoord op vraag 10.

32

Betalen daders inmiddels vaker en meer mee aan schadevergoeding voor de slachtoffers? Zo ja, kan de Staatssecretaris de Kamer een overzicht van de betaalde schadevergoedingen van de afgelopen jaren doen toekomen? Zo nee, waar ligt dit aan en hoe zorgt de Staatssecretaris ervoor dat daders meer en vaker bijdragen aan de schadevergoeding?

Van de € 16 mln. die sinds de start van de regeling in september 2011 tot eind oktober 2014 is uitgekeerd, is inmiddels ruim € 4 mln. terugbetaald, oftewel ruim 25%. Het betreft hier zowel inning op uitgekeerde bedragen uit het eerste jaar als inning van uitgekeerde bedragen uit het tweede, derde en vierde jaar. Voor de bedragen uit het tweede, derde en lopende vierde jaar is de tijd om te incasseren korter geweest. Het inningspercentage van de bedragen uit het eerste jaar ligt daarom hoger dan het inningspercentage van recentere uitkeringen. Van de bedragen die in 2011 zijn uitgekeerd, is eind oktober 2014 44% terugbetaald.

In onderstaand overzicht is per jaar het percentage terugbetaalde schadevergoedingen ten opzichte van de, op grond van de voorschotregeling, uitgekeerde bedragen weergegeven.

Jaar van uitgekeerde schadevergoeding	Terugbetaald per 26 oktober 2014
2011	44%
2012	40%
2013	26%

33

Zou het bijdragen aan de doelmatigheid als bij de politie, het OM en de rechtspraak als de begrotingssystematiek ook apart zou worden gedefinieerd? Zo ja, wanneer en op welke wijze kan hiertoe worden overgegaan ter verbetering van de doelmatigheid?

Zoals ik in mijn antwoord op vraag 3 heb aangegeven is uitvoering van slachtofferbeleid niet altijd als aparte verrichting te onderscheiden. Hierdoor is het niet mogelijk specifieke kosten te verbinden aan gedefinieerde «producten». Een aparte inrichting in de begrotingssystematiek is om die reden niet mogelijk en zou allerminst bijdragen aan doelmatigheid.

34

Kan worden gezegd dat het slachtofferbeleid van de laatste jaren succesvol is, gelet op de kosten voor slachtofferzorg die de afgelopen jaren zijn gestegen als gevolg van het nieuwe slachtofferbeleid?

Op diverse terreinen binnen het slachtofferbeleid zijn aanzienlijke verbeteringen en resultaten geboekt; de rechten van slachtoffers zijn uitgebreid en gelden voor een grotere groep slachtoffers, de ondersteuning aan slachtoffers is verbeterd, bij ketenorganisaties (de politie, het OM, de rechtspraak, Slachtofferhulp Nederland, Slachtoffer in Beeld, het Schadefonds Geweldsmisdrijven, het CJIB, DJI en de Reclassering) staat de positie van slachtoffers inmiddels stevig op de agenda. Dit heeft uiteraard financiële investeringen gekost en resulteert in het huidige financieel kader dat voor slachtofferzorg beschikbaar is.

35

Wat is de grens van het budget van het slachtofferbeleid, gelet op het feit dat wordt aangegeven dat de grenzen van het budget voor slachtofferbeleid wordt bereikt? Kunnen slachtoffers blijven rekenen op goede slachtofferzorg zoals dat de afgelopen jaren is ingezet en die gebaseerd is op de visie die afgelopen jaren door de Kamer en de regering is uitgedragen? In hoeverre wordt meegewogen dat door een sterk slachtofferbeleid problemen in de toekomst worden voorkomen, gelet op de goede begeleiding en zorg van het slachtoffer in een vroeg stadium zodat ernstige (psychische) schade in de toekomst kan worden voorkomen?

Het budget voor slachtofferzorg stijgt nog licht tot 2017 waarna het zal stabiliseren. Deze middelen zijn voldoende om de dienstverlening op het huidige niveau te houden. Voor verdergaande ambities of eventuele groei in het beroep op de dienstverlening wordt verkend waar nog efficiëntieverbetering mogelijk is, bijvoorbeeld door de ontwikkeling naar meer online informatievoorziening en online dienstverlening. Daarbij blijft de ambitie dat bij goede begeleiding en zorg van het slachtoffer in een vroeg stadium – zoveel als mogelijk – ernstige (psychische) schade in de toekomst kan worden voorkomen.

36

Bestaat er ook een terugkoppeling naar en een reactie van de betreffende organisaties naar aanleiding van de slachtoffermonitor, bijvoorbeeld het OM waar 23% van de slachtoffers zegt niet serieus genomen te worden en bij de rechtspraak waar 28% van de slachtoffers vindt dat rechters onvoldoende moeite doen om de dader te bestraffen?

De betreffende organisaties zijn nauw betrokken geweest bij het tot stand komen en de uitvoering van de monitor. De uitkomsten zijn – uiteraard – direct met de organisaties gedeeld en besproken in diverse ketenoverleggen. Op verschillende onderdelen hebben de partijen vervolgens

activiteiten ontplooid. Zo is het OM een cultuurtraject gestart «oog in oog», waarin alle OM-medewerkers, van administratief medewerker tot hoofdofficier, in gesprek gaan met slachtoffers om te leren van de ervaringen van deze slachtoffers. De rechtspraak heeft een boek uitgebracht, een handreiking voor rechters, waarin alle aspecten van zorgvuldige bejegening en slachtofferrechten worden beschreven (zie antwoorden op vragen 18 en 30).

Uit een secundaire analyse van de uitkomsten van de monitor blijkt dat het bij de 28% van de slachtoffers die het niet eens zijn met de stelling «de rechter heeft voldoende gedaan om de dader te straffen» vaker gaat om gevallen waarin de dader niet is gestraft (bijvoorbeeld bij vrijspraak), en om gevallen waarin men de straf te licht vindt en/of van oordeel is dat geen juiste schadevergoeding is opgelegd. Dit zijn ook de zaken waarin men de rechter partijdiger en ondeskundiger vindt. De negatieve score hangt dus voor een belangrijk deel samen met voor het slachtoffer tegenvallende uitkomsten van het strafproces. Zie vraag 52 voor een toelichting op de secundaire analyse.

37

Wat is de stand van zaken ten aanzien van de aangekondigde wetsvoorstellen zorg- en affectieschade, uitbreiding van het spreekrecht, eigen bijdrage aan kosten strafvordering en de slachtofferzorg Regeling eigen bijdrage verblijf in justitiële inrichting, beperking recht van omgang tussen de ouder die dader is en het kind, alsmede het onderzoek naar de verschijningsplicht?

Van het wetsvoorstel zorg- en affectieschade liep de consultatiefase eind september af. De ontvangen reacties worden thans beoordeeld. Ik verwacht het voorstel begin 2015 aan de Raad van State te zenden voor advies. Het wetsvoorstel uitbreiding van het spreekrecht heb ik op 13 november jongstleden aan uw Kamer gestuurd. Het wetsvoorstel gericht op de eigen bijdrage van veroordeelden stuurde ik op 6 november jl. (Kamerstuk 34 067, nr. 2) aan uw Kamer. Het wetsvoorstel dat ziet op omgang na partnerdoding is op woensdag 12 november aan uw Kamer aangeboden (Kamerstuk 34 082, nr. 2).

Het OM heeft eerder dit jaar intern aandacht besteed aan de verschijning van verdachten ter zitting en de wensen daarover van slachtoffers en nabestaanden. Concreet betekent het dat de OvJ tijdens een slachtoffergesprek polst of een slachtoffer de aanwezigheid van de verdachte op zitting wenst. Recent heeft een slachtoffer van een ernstige mishandeling tijdens een officiersgesprek aangegeven de aanwezigheid van de verdachte op prijs te stellen. Het OM registreert dergelijke verzoeken en reacties uit oogpunt van administratieve lastendruk overigens niet. Uiteindelijk is het de rechter die over de verschijningsplicht een beslissing neemt.

38

Vormt een onderzoek naar eventuele uitbreiding van de reikwijdte van het begrip slachtoffer, bijvoorbeeld ouders naar aanleiding van de Amsterdamse zedenzaak, nog onderdeel van de ambities van de regering om de positie van het slachtoffer te verbeteren?

Wel heb ik, naar aanleiding van de Amsterdamse zedenzaak, in het wetsvoorstel zorg- en affectieschade een bepaling opgenomen waardoor de ouders van een misbruikt kind, of van andere strafbare feiten, die de kosten voor medische behandeling en begeleiding van hun kind op de dader willen verhalen, zich kunnen voegen in het strafproces.

39

Hoeveel budget is in 2014 besteed aan slachtofferzorg hoeveel wordt er besteed in de jaren 2015, 2016, 2017 onder artikel 34?

Het jaar 2014 is nog lopende, dus kan nog niet aangegeven worden wat besteed is over heel 2014. Wel kan ik u melden dat voor het jaar 2014 € 55.104.000,- begroot was op begrotingsartikel 34.4 conform ontwerpbegroting 2015 (TK vergaderjaar 2014–2015, 34 000 VI).

Voor de komende jaren is aan uw Kamer bij dezelfde ontwerpbegroting 2015 van mijn departement de volgende begrotingsstaat op artikel 34.4 voorgesteld:

2015	2016	2017
65.540	66.511	68.038

 x 1.000

40

Op welke wijze denkt de Staatssecretaris de groei in het beroep op voorzieningen te kunnen financieren?

Voor verdergaande ambities of eventuele groei in het beroep op de dienstverlening verken ik met de ketenpartners waar nog efficiencyverbetering mogelijk is binnen de samenwerking in de keten, bijvoorbeeld door de ontwikkeling naar meer online informatievoorziening en online dienstverlening. Zie ook het antwoord op vraag 35.

41

Op welke wijze wordt in 2015 voorzien in de financiering van het beroep op voorzieningen door slachtoffers?

Evenals in voorgaande jaren zullen de specifieke slachtofferorganisaties zoals stichting Slachtofferhulp Nederland, stichting Slachtoffer in Beeld en het Schadefonds Geweldsmisdrijven vanuit het begrotingsartikel 34.4 gefinancierd worden onder andere middels de reguliere subsidierelaties.

42

Welke concrete mogelijkheden ziet de Staatssecretaris om de informatievoorziening aan slachtoffers door de politie te verbeteren?

Zie het antwoord op vraag 1.

43

Op welke wijze ziet de Staatssecretaris mogelijkheden om ervoor te zorgen dat van alle ingezette beleidsinstrumenten, ook degenen die niet ten laste komen van artikel 34.4 slachtofferzorg, de kostprijs bekend wordt?

Zie de antwoorden op de vragen 3 en 33.

44

Op welke wijze denkt de Staatssecretaris de registratie over in welke mate slachtoffers gebruik maken van hun rechten, concreet in de keten te kunnen verbeteren?

Zie het antwoord op vraag 10.

45

Welke ketenpartner heeft de coördinerende taak en de eindverantwoordelijkheid om een goede registratie tot stand te brengen over de mate waarin slachtoffers gebruik maken van de aan hen toegekende rechten?

De beleidsdoorlichting constateert dat het op dit moment nog ontbreekt aan gestandaardiseerde, eenduidige registratie van gegevens over de verschillende onderdelen van de dienstverlening en dat nog te weinig zicht is op het functioneren van de keten als geheel. Omdat slachtoffers

rechten hebben in het gehele traject, van aangifte tot einde detentie van de dader, is het zicht krijgen op de mate van gebruik van deze rechten een keten-aangelegenheid. Zoals ik in mijn reactie op de beleidsdoorlichting heb aangegeven is het mijn ambitie voor de komende periode om de registratie op orde te krijgen en ketenprestaties beter in beeld te brengen. Ik doe dat in nauwe samenwerking met de ketenpartijen. Zie ook het antwoord op vraag 10.

46

Welke conclusies meent de Staatssecretaris te kunnen trekken over de effectiviteit van slachtofferzorg nu de beleidsvoorlichting vaststelt dat maar weinig bekend is over de mate waarin slachtoffers gebruik maken van de aan hen toegekende rechten?

Het klopt dat weinig cijfermateriaal beschikbaar is over de mate waarin slachtoffers gebruik maken van verschillende aan hen toegekende rechten. Dat wil echter niet zeggen dat weinig bekend is over de effectiviteit van de slachtofferzorg. Met name de slachtoffermonitor biedt een schat aan informatie over hoe slachtoffers hun bejegening en de geboden ondersteuning hebben ervaren. Ook wanneer dergelijk cijfermateriaal wel voor handen zou zijn, moeten die cijfers zorgvuldig worden geïnterpreteerd voor wat betreft de effectiviteit van de slachtofferzorg. Sommige slachtoffers zullen de aan hen toegekende rechten bijvoorbeeld ervaren als een vorm van erkenning ook als ze er geen gebruik van maken, terwijl andere slachtoffers teleurgesteld kunnen raken wanneer zij wel van bepaalde rechten gebruik maken.

Ik herken het overwegend positieve oordeel in de beleidsdoorlichting, waar het gaat om het gegeven dat slachtoffers zich over het algemeen zorgvuldig bejegend voelen en tevreden zijn over de ondersteuning door Slachtofferhulp Nederland. Ook deel ik de conclusie in de beleidsdoorlichting dat flinke stappen zijn gezet in het versterken van de positie van slachtoffers, zoals met de inwerkingtreding van de wet Versterking positie slachtoffers (VPS). Uit de recent afgeronde procesevaluatie van de implementatie van de wet VPS komt naar voren dat er belangrijke vooruitgang is geboekt in de realisatie van slachtofferrechten en in het vergroten van het slachtofferbewustzijn, met name bij het OM. Maar de onderzoekers constateren ook dat er nog ruimte voor verbetering is in de uitvoeringspraktijk. Het volledige rapport treft u als bijlage aan¹¹. De aangereikte verbeterpunten zullen in nauw overleg met de ketenpartners worden opgepakt.

47

Waarom is er niet voor gekozen om een bredere beleidsdoorlichting op te stellen, dus ook over doelmatigheid van zorg voor slachtoffers van huiselijk geweld en mensenhandel, en zorg voor slachtoffers die onder andere ministeries dan het Ministerie van Veiligheid en Justitie is ondergebracht?

Een beleidsdoorlichting richt zich op een bepaald onderdeel van de begroting, in dit geval artikel 34.4 slachtofferzorg, en de beleidsdoelen die daarmee worden nagestreefd. De zorg voor slachtoffers van huiselijk geweld en mensenhandel is hierbij betrokken voor zover zij door de algemene slachtofferzorg en slachtofferrechten worden bereikt. Alleen specifieke zorg die verweven is met de aanpak van dit type delicten is buiten beschouwing gelaten omdat die vaak ook deel uitmaakt van de financiering daarvan. Deze beleidsdoorlichting is evenmin een geschikte plaats om uitspraken te doen over doeltreffendheid en doelmatigheid van de medische zorg voor slachtoffers die als gevolg van een delict gewond zijn geraakt.

¹¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

48

Worden slachtoffers die geen aangevers zijn en dus niet automatisch worden doorverwezen op een andere manier standaard gewezen op de mogelijkheid contact op te nemen van Slachtofferhulp Nederland? Ze nee, waarom niet en gaat hier verandering in komen?

Slachtoffers worden op diverse manieren doorverwezen naar Slachtofferhulp Nederland. Slachtoffers van ernstige gewelds- en zedenmisdrijven krijgen een casemanager van Slachtofferhulp Nederland toegewezen. Slachtoffers die aangifte doen van een ernstig misdrijf worden door de politie automatisch doorverwezen naar Slachtofferhulp Nederland. Slachtoffers die aangifte doen van andere delicten ontvangen na de aangifte een brief van de politie waarin de contactgegevens van Slachtofferhulp Nederland staan vermeld. Zij kunnen dan zelf contact opnemen met Slachtofferhulp Nederland als zij daar behoefte aan hebben. Ondersteuning door Slachtofferhulp Nederland is ook beschikbaar voor slachtoffers die geen aangifte doen. Zij kunnen door hulpverleners worden doorverwezen of worden via andere kanalen op de mogelijkheid van ondersteuning gewezen, bijvoorbeeld via de website van Slachtofferhulp Nederland of de Slachtofferwijzer.

49

Wat is de reden dat de politie slachtoffers onvoldoende informeert over de aanvang en voortgang van de zaak? Kan hierop een reactie worden gegeven en welke maatregelen zullen worden getroffen?

De politie is voortdurend bezig met het optimaliseren van haar dienstverlening aan slachtoffers en aan burgers die aangifte doen. Zie verder het antwoord op vraag 1.

50

Wat is of kan de rol zijn van de Letselschade Raad in een overleg over slachtoffers op regionaal niveau?

De Letselschade Raad is een publiek-privaat platform van professionals op het terrein van personenschade vanuit alle invalshoeken op dat gebied. De raad zet zich in voor kennisuitwisseling en meningsvorming, vergroting van het inzicht in elkaars standpunten, tijdige signalering van knelpunten, een gezamenlijke uitwerking en het concretiseren van oplossingen. Zo is de Letselschade Raad onder andere geconsulteerd over het wetsvoorstel affectieschade en zorgkosten. Aangezien de Letselschade Raad een landelijk platform is voor kennisuitwisseling en meningsvorming, zie ik naast een landelijke, beleidsadviserende inbreng geen regionale, bemiddelende functie voor de Letselschade Raad weggelegd.

51

Wie wordt bij de politie en bij het OM als slachtoffer geregistreerd? Is dat alleen de aangever of ook andere direct betrokkenen?

Momenteel kan de politie personen niet als slachtoffer in de systemen registreren. De aangever die slachtoffer is van een strafbaar feit, wordt nu door de politie geregistreerd als aangever, en vaak ook als benadeelde. Slachtoffers die geen aangifte doen, kunnen door de politie worden geregistreerd als benadeelde, maar dat is geen standaardwerkwijze. Andere direct betrokkenen kunnen bijvoorbeeld worden geregistreerd als betrokkene of getuige. De wijze van registratie wordt aangepast in het kader van de invoering van de EU Richtlijn minimumnormen slachtoffers, die in november 2015 geïmplementeerd moet zijn. Bij deze aanpassing wordt meegenomen dat alle bij de politie bekende slachtoffers van strafbare feiten als slachtoffer kunnen worden geregistreerd, ongeacht of

zij aangifte doen. Voor het OM geldt dat zij ook nu al slachtoffers als zodanig registreren.

52

Klopt het dat een kwart van de respondenten vindt dat hij of zij niet serieus wordt genomen door de rechter? Hoe komt dat? In hoeverre hangt dit samen met de constatering dat 15% van de respondenten de rechter niet deskundig genoeg vond?

Op de data van de slachtoffermonitor is in het najaar van 2014 een secundaire analyse uitgevoerd. Het doel van het onderzoek was inzicht krijgen in de groep slachtoffers die (zeer) slechte ervaringen met politie en justitie hebben. Uit deze secundaire analyse blijkt dat slachtoffers met negatieve ervaringen zich vooral onderscheiden van andere slachtoffers ten aanzien van de uitkomsten van het proces en de participatiemogelijkheden die zij kregen. Op basis van de gegevens van de slachtoffermonitor kan worden verondersteld dat negatieve ervaringen hoofdzakelijk voortkomen uit de hoge verwachtingen van slachtoffers over de slaagkans van hun zaak en de teleurstelling over de participatiemaatregelen en/of de uiteindelijke uitkomsten van hun zaak. Uit de analyse blijkt dat de slachtoffers die zich niet serieus genomen voelen door de rechter, ook geregeld de rechter niet deskundig vinden, maar die samenloop is niet 100%. Er zijn ook slachtoffers die zich niet serieus genomen voelen, maar de rechter wel deskundig vinden. Het rapport met de secundaire analyse op de slachtoffermonitor is als bijlage bijgevoegd¹².

53

Zal onderzoek worden gedaan naar de bejegening van slachtoffers in het recht? Zo ja, wanneer? Zo nee, waarom niet?

De slachtoffermonitor stelt verschillende vragen over de door slachtoffers ervaren bejegening door politie, openbaar ministerie, de rechtspraak en Slachtofferhulp Nederland. Zoals eerder met uw Kamer gedeeld, is de monitor bedoeld als instrument om periodiek deze ervaringen te meten, met als uitgangspunt afname eens per drie jaar. Een volgende meting staat dan ook gepland voor de tweede helft 2015, zodat ik uw Kamer over de resultaten daarvan begin 2016 kan informeren.

54

Waarom is het informeren van slachtoffers over de invrijheidstelling bij in voorlopige hechtenis gestelden nog een punt van aandacht, terwijl dit voor veroordeelden goed loopt? Hoe wordt dit per direct aangepakt?

Het informeren van slachtoffers over de invrijheidsstelling is een kritiek proces, omdat de invrijheidsstelling in de regel abrupt plaatsvindt als gevolg van een beslissing van een rechter bijvoorbeeld bij de schorsing van de voorlopige hechtenis. Bij het informeren in de detentiefase is de invrijheidsstelling in een groot aantal gevallen beter te voorzien. Ook is in de detentiefase goed te meten in welke gevallen er wel, niet of te laat is geïnformeerd. In de voorlopige hechtenisfase kan deze informatie niet uit de systemen gehaald worden. Het OM voert daarom een interne audit uit naar dit proces.

55

Wat is de reden dat 23% van de slachtoffers zich niet serieus genomen voelt door het OM? Hoe zal dit verbeterd worden?

Uit de secundaire analyse op de data van de slachtoffermonitor blijkt dat slachtoffers vooral negatieve ervaringen rapporteren wanneer zij graag hadden willen participeren in het proces maar die kans niet hebben gekregen. De onderzoekers adviseren te investeren in het verwachtingen-

¹² Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

management, zodat de mogelijke discrepantie tussen het verwachte participatieniveau en het realistische participatieniveau wordt verkleind. Dit kan bijvoorbeeld aan de orde zijn wanneer mensen willen spreken tijdens de zitting, maar het geen spreekrechtwaardig delict betreft. De aanbevelingen van de onderzoekers betrek ik in het ketenoverleg over de slachtofferondersteuning en de informatievoorziening.

56

Hoe gaat de Staatssecretaris er concreet voor zorgen dat er een goede registratie plaatsvindt van het gebruik van rechten door slachtoffers voor het versterken van hun positie in het recht zodat hiervan kwantitatieve gegevens kunnen worden gegenereerd?

Zie het antwoord op vraag 10.

57

Waarom is niet eerst beter inzicht verkregen in de gevolgen van de versterkte rechtspositie van slachtoffers alvorens over te gaan tot het voorstellen van een adviesrecht?

Het wetsvoorstel uitbreiding spreekrecht is op 13 november jl. aangeboden aan de Tweede Kamer. In de memorie van toelichting op het wetsvoorstel wordt ook ingegaan op het onderzoek naar het tweefasenproces zoals uitgevoerd door de Rijksuniversiteit Groningen. In dit onderzoek is ook stil gestaan bij de vraag wat de gevolgen zijn voor het strafproces van een versterking van de positie van het slachtoffer in het strafproces. Het wetsvoorstel is mede vorm gegeven op basis van het onderzoek.

58

Zal nog onderzoek gaan plaatsvinden naar de verergering van het leed of de schade van slachtoffers als gevolg van het strafproces? Zo nee, waarom niet?

Een dergelijk onderzoek naar secundaire victimisatie «Een keer is genoeg» is in 2010 uitgevoerd door M. Wijers en M. de Boer, in opdracht van het WODC. De bevindingen van dat onderzoek worden gebruikt bij de verbetering van de bescherming van slachtoffers tegen secundaire victimisatie.

59

Kan een slachtoffer die in eerste instantie hulp door Slachtofferhulp Nederland afwijst later alsnog aankloppen als alsnog bijvoorbeeld psychische schade optreedt? Zo nee, waarom niet?

Ja, een slachtoffer dat in eerste instantie hulp afwijst, kan op een later moment alsnog een beroep doen op Slachtofferhulp en ondersteuning krijgen.

60

Worden alle slachtoffers en getuigen in Haaksbergen meermaals actief benaderd voor een gesprek, net zoals de nabestaanden? Zo nee, waarom niet en kan dit alsnog worden bevorderd?

Wanneer de politie (of andere instanties) slachtoffers, getuigen of nabestaanden bij Slachtofferhulp Nederland aanmeldt voor ondersteuning, dan neemt Slachtofferhulp Nederland zo nodig meermaals telefonisch contact op om hen te bereiken en een afspraak te maken. Slachtoffers en getuigen kunnen zich ook zelfstandig melden bij Slachtofferhulp Nederland en worden dan ook geholpen.

61

Kan de Staatssecretaris een reactie geven op de conclusie dat 28% van de slachtoffers negatief is over de juridische onder-

steuning door Slachtofferhulp Nederland, over het vergoed krijgen van de schade het advies over het voorkomen van slachtofferschap? Hoe wordt dit verbeterd?

Uit de Slachtoffermonitor blijkt dat 28% van de slachtoffers niet tevreden is over de juridische ondersteuning door Slachtofferhulp Nederland. Daarnaast is 26% ontevreden over het inschatten van de schade en de inzet om de schade vergoed te krijgen. De achtergrond van die ontevredenheid is niet nader onderzocht. Uit de praktijk zijn verschillende redenen voor ontevredenheid ten aanzien van schadevergoeding bekend. Bijvoorbeeld omdat een beslissing van de rechter niet overeenkomt met de wensen of verwachtingen van het slachtoffer. Ontevredenheid kan ook ontstaan wanneer Slachtofferhulp Nederland, op basis van jurisprudentie, het slachtoffer probeert te overtuigen van de wenselijkheid een reële, lagere schadevergoeding te vragen. Slachtofferhulp Nederland maakt inmiddels gebruik van een cliëntenpanel om de kwaliteit van haar dienstverlening te meten en te verbeteren.

Van de slachtoffers is 44% ontevreden over het advies van Slachtofferhulp Nederland over het voorkomen van slachtofferschap. Dat is begrijpelijk, omdat het geven van «een dergelijk advies nooit een taak is geweest van Slachtofferhulp Nederland en dus ook zelden gegeven wordt». De Slachtoffermonitor is aanleiding geweest om te bezien of dat in de toekomst wel een taak voor Slachtofferhulp Nederland zou kunnen worden, bijvoorbeeld bij woninginbraak. Op dit moment wordt gewerkt aan de vormgeving van een pilot waarbij een medewerker van SHN een eerste preventie-advies bij woninginbraken geeft. Deze pilot zal naar verwachting in het eerste kwartaal van 2015 van start gaan.

62

Is het bij de ZSM-aanpak mogelijk binnen de tijd die ervoor staat op zorgvuldige wijze de schade vast te stellen? Hoe gaat dat in zijn werk?

Slachtofferhulp Nederland benadert bij de ZSM-werkwijze slachtoffers actief volgens een vaste gespreksinstructie. Indien van toepassing wordt in dit gesprek ook de (im)materiële schade geïnventariseerd. Wanneer de schade eenvoudig is en binnen een kort tijdsbestek inzichtelijk gemaakt kan worden, kan de Officier van Justitie op advies van Slachtofferhulp Nederland de schadevergoeding binnen een week op zorgvuldige wijze vaststellen.

Wanneer de schade niet binnen een kort tijdsbestek inzichtelijk kan worden gemaakt, bijvoorbeeld vanwege complexiteit of bij lichamelijk letsel, zal Slachtofferhulp Nederland de Officier van Justitie adviseren de zaak niet via de ZSM-werkwijze af te doen en de schadevergoeding op een later moment door de rechter te laten vaststellen.

63

Hoe wordt omgegaan met materiële en immateriële schade die optreedt na de schadevaststelling in de ZSM-aanpak? Krijgt het slachtoffer deze dan nog wel vergoed of moet dan alsnog een civiele procedure doorlopen worden?

Indien de Officier van Justitie besluit tot een transactie of strafbeschikking ondanks een onderbouwd advies van Slachtofferhulp Nederland waaruit volgt dat de totale schade nog niet volledig in beeld kan worden gebracht, kan een belanghebbende binnen drie maanden nadat hij op de hoogte is geraakt van de transactie of strafbeschikking beklag indienen op grond van artikel 12k van het Wetboek van Strafvordering bij het Gerechtshof. Indien het slachtoffer in het kader van een ZSM-afdoening heeft ingestemd met de vergoeding van de op dat moment bekende schade en de Officier van Justitie dienovereenkomstig heeft beslist, kan het slachtoffer voor nadien ontstane schade een procedure bij de civiele rechter starten.

64

Komt er een landelijke uniforme werkwijze ten aanzien van het toezenden van een schade- dan wel voegingsformulier? Zo nee, waarom niet? In hoeverre vindt overleg plaats tussen bijvoorbeeld Slachtofferhulp Nederland en de rechtspraak over de wijze waarop een dergelijk formulier ingevuld dient te worden?

Het nieuwe schadeformulier (zie ook het antwoord op vraag 17) wordt naar verwachting begin 2015 landelijk ingevoerd. Bij de totstandkoming van dit formulier zijn ook de Raad voor de rechtspraak, Slachtofferhulp Nederland, het OM en het CJIB betrokken geweest. Ook zijn daarbij afspraken gemaakt over het werkproces ten aanzien van de verstrekking en het invullen van het formulier. Eén van de gemaakte afspraken is dat Slachtofferhulp Nederland de instantie is die het slachtoffer (desgewenst) assisteert bij het invullen van het formulier.

65

Welke mogelijkheden zijn er om de knelpunten te verbeteren die slachtoffers ervaren bij het verhalen van schade in een civiele procedure? Is het bijvoorbeeld mogelijk om de mogelijkheden voor voeging te verruimen?

Ik laat mogelijkheden uitwerken om het slachtoffer verder te faciliteren in zijn schadeverhaal. Hierbij wordt ook gekeken naar verruiming van de mogelijkheden voor voeging in het strafproces en de ondersteuning die daarbij geboden wordt. Zie verder het antwoord op vraag 23.

66

Wanneer is het onderzoek naar civiel schadeverhaal bij de kantonrechter afgerond en krijgt de Kamer een afschrift van de conclusies met een reactie van de regering?

Dit onderzoek is inmiddels afgerond, als laatste van drie onderzoeken op het terrein van civiel schade verhaal. De Kamer ontvangt begin 2015 deze onderzoeken met een beleidsreactie en de te nemen vervolgstappen.

67

Op welke manier zullen de afspraken tussen Slachtoffer in Beeld en Slachtofferhulp Nederland over het aanbieden van slachtofferdaderbemiddeling ertoe leiden dat slachtoffers beter worden bereikt?

Slachtoffer in Beeld en Slachtofferhulp Nederland hebben goede afspraken gemaakt over het aanbieden van slachtoffer-daderbemiddeling. Zo wordt aan medewerkers van Slachtofferhulp Nederland (SHN) een training gegeven over het doorverwijzen naar Slachtoffer in Beeld (SIB) en wordt regelmatig voorlichting gegeven door SIB aan medewerkers en casemanagers van SHN. Daarnaast heeft SHN zichzelf in haar meerjaren-beleidsplan het doel gesteld standaard herstelbemiddeling te bespreken met de cliënt.

68

Hoeveel herstelbemiddelingen zijn er in totaal geweest en hoeveel daarvan hebben tot strafvermindering geleid, gelet op het feit dat de afgelopen jaren de slachtoffer-dadergesprekken steeds meer ingeburgerd zijn geraakt en met het najaar van 2013 gestarte pilots herstelbemiddeling een steeds bredere invulling krijgen? Zijn er ook gevallen geweest dat het slachtoffer geen herstelbemiddeling wenste, maar de dader wel strafkorting heeft gekregen omdat hij wel bereid was daaraan mee te werken? Zo ja hoeveel?

De rechter houdt bij zijn vonnis rekening met diverse omstandigheden; omstandigheden aan de kant van de dader, omstandigheden aan de kant van het slachtoffer en de impact van het delict op de maatschappij.

Artikel 51h van het Wetboek van Strafvordering bepaalt dat de rechter rekening houdt met de uitkomsten van een bemiddeling wanneer die bemiddeling tot een overeenkomst heeft geleid. De uitkomst van de bemiddeling is dan één van meerdere omstandigheden waar de rechter rekening mee kan houden. In hoeveel gevallen hiervan sprake is geweest wordt niet afzonderlijk geregistreerd.

In de pilots herstelbemiddeling in het strafrecht wordt op diverse momenten in de strafrechtelijke traject gekeken naar de toepassing van diverse vormen van herstelbemiddeling. De pilots worden in opdracht van het WODC geëvalueerd, waarbij onder andere wordt gekeken naar de aantallen bemiddelingen in de diverse pilots, de ervaringen van slachtoffers en daders met herstelbemiddeling en de wijze waarop professionals met het instrument herstelbemiddeling om gaan. De uitkomsten van dit onderzoek verwacht ik in de zomer van 2015.

69

Kan een reactie worden gegeven op de conclusie dat in zeer beperkte mate inzicht kan worden gegeven in doeltreffendheid en doelmatigheid van slachtofferzorg? Hoe zal dit in de toekomst verbeterd kunnen worden?

In de beleidsdoorlichting wordt nergens de conclusie getrokken «dat in zeer beperkte mate inzicht kan worden gegeven in doeltreffendheid en doelmatigheid van slachtofferzorg» en die kan daaruit ook niet worden afgeleid. Integendeel, voor alle drie de organisaties die uit artikel 34.4 worden gefinancierd: Schadefonds Geweldsmisdrijven, Slachtofferhulp Nederland en Slachtoffer in Beeld, geldt dat zij in de periode 2007–2012 een overall efficiency verbetering hebben weten te realiseren. Voor wat betreft het zicht op de doeltreffendheid van het beleid concludeert de beleidsdoorlichting dat sinds de vorige beleidsdoorlichting veel is verbeterd. Wel bevat het rapport in hoofdstuk 5 de conclusie dat uitspraken over de doelmatigheid niet altijd mogelijk zijn, maar dat dit vooral de beleidsinstrumenten betreft waarvan de kosten niet ten laste van artikel 34.4 komen.

70

Kan worden gereageerd op de conclusie dat Slachtofferhulp Nederland de toenemende vraag naar dienstverlening in de huidige vorm wellicht niet aan zal kunnen? Hoe zal hierop worden geanticipeerd?

Het is een terechte constatering dat de groei nog niet ten einde lijkt en dat dit spanning oplevert met de huidige vorm. Om de verwachte toename van de dienstverlening aan slachtoffers van veel voorkomende criminaliteit in het kader van ZSM aan te kunnen is daarom eerder dit jaar de subsidie aan Slachtofferhulp Nederland structureel verhoogd. Zodoende kunnen circa 100.000 slachtoffers extra per jaar worden geholpen door SHN. Dat neemt echter niet weg dat de groei ook zal worden opgevangen door waar mogelijk in te zetten op efficiency verbeteringen, bijvoorbeeld door meer in te zetten op online-dienstverlening.